

Social Work & Education

©SW&E, 2016

A. S. Popova,*postgraduate**Institute of Teacher Education**and adult education of the National
Academy of Pedagogical Sciences of
Ukraine***A. С. Попова,***аспірант**Інституту педагогічної освіти**і освіти дорослих НАПН України**Kiev, Ukraine**м. Київ, Україна*kovaleva.anastasia.45@gmail.com**Article history:***Received:* January, 2016*1st Revision:* March, 2016*Accepted:* May, 2016

Popova, A. (2016). Особливості організації волонтерської діяльності як механізму реалізації соціальної політики Швеції у контексті захисту прав мігрантів, *Social Work and Education*, Vol. 3, No. 1., pp. 41-45.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ШВЕЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ МІГРАНТІВ

Анотація. У статті висвітлено особливості організації волонтерської діяльності як механізму реалізації соціальної політики Швеції у контексті захисту прав мігрантів. Встановлено, що волонтерська діяльність у Швеції має давню традицію. Проте, офіційне оформлення благодійних ініціатив в країні було започатковано у 1903 році шляхом створення Національної асоціації з соціальної роботи.

Сьогодні у Швеції відсутнє спеціальне законодавство, що регулює діяльність благодійних (волонтерських) організацій; немає офіційного юридично закріпленого визначення термінів «волонтерство» і «благодійна (волонтерська) організація»; цивільне і правове становище благодійних волонтерських організацій і волонтерів в значній мірі залежать від практики, що склалася.

З'ясовано, що в Швеції існують спеціальні фінансові фонди, спрямовані на підтримку розвитку цієї галузі. Головним органом, що відповідає за розвиток волонтерської інфраструктури є Міністерство охорони здоров'я і соціального забезпечення.

У країні створено Волонтерське агентство, яке виконує функцію посередника між волонтерами, організаціями і проблемними категоріями населення, які потребують допомоги.

Досліджено, що «Червоний Хрест» та «Карітас» є основними провайдерми послуг у контексті захисту прав мігрантів.

Ключові слова: волонтерство; соціальна політика; мігранти; захист прав; Швеція.

Вступ

Велика кількість соціальних проблем, що існує у світі, потребує залучення багатьох ресурсів для пом'якшення наслідків і профілактики негативних явищ. Волонтерська діяльність є однією з форм благодійництва і визнається одним із самих дієвих інструментів вирішення соціальних негараздів у контексті реалізації цілей соціальної політики.

Розгалужена мережа волонтерських, благодійних і громадських організацій у Швеції є традиційною практикою реалізації соціальної політики. Високий ступінь децентралізації системи соціального забезпечення і освіти дає поштовх до розвитку суспільних ініціатив на добровільних засадах і є основою для розбудови і вдосконалення існуючого демократичного режиму країни.

Виклад основного матеріалу

Волонтерська діяльність у Швеції має давню традицію. У 19 столітті Швеція перейняла досвід приватного англійського благодійництва для вирішення соціальних проблем, у 1810 році були створені перші благодійні організації, що організовувались при церквах і надавали допомогу вразливим категоріям населення, зокрема мігрантам. Проте, офіційне оформлення благодійних ініціатив було започатковано у 1903 році шляхом створення Національної асоціації з соціальної роботи (Centralförbundet för socialt Arbete, CSA).

Досліджуючи наукові здобутки шведських учених, що займаються проблемою волонтерства і їх діяльності, зокрема Т. Лундстрем Т. (Lundström), Ф. Війкстрем (F. Wijkström), Є. Джемсон Грассман (E. Jeppsson Grassman), С. Шартран (S. Chartrand), ми проаналізували визначення і сформулювали загальне, яким і будемо послуговуватись у нашій науковій розвідці.

«Волонтерство – це добровільна безкорисна громадська діяльність окремих осіб, що здійснюється у межах неурядових громадських і волонтерських організацій» (Van Hal, 2004).

«Благодійна (волонтерська) організація – це організація або асоціація, яка створена на основі суспільних ідей та інтересів, добровільної участі кожного з членів, носить публічний характер, організаційно оформлена і не має на меті фінансової винагороди. Вона може бути заснована або розформована без рішення державної влади ((Socialstyrelsen., 2007).

У Швеції відсутнє спеціальне законодавство, що регулює діяльність благодійних (волонтерських) організацій, тому немає і офіційного юридично закріпленого визначення термінів «волонтерство» і «благодійна (волонтерська) організація», оскільки цивільне і правове становище благодійних волонтерських організацій і волонтерів в значній мірі залежать від практики, що склалася. У Швеції існують спеціальні фінансові фонди, спрямовані на підтримку розвитку цієї галузі. Найбільшу частку грошової допомоги отримують організації, які працюють у напрямку реалізації конкретних цілей державної соціальної політики. Інші можуть отримувати гранти на впровадження соціальних проєктів (Socialstyrelsen., 2007, p. 25).

Головним органом, що відповідає за розвиток волонтерської інфраструктури є Міністерство охорони здоров'я і соціального забезпечення.

Саме вони вперше розробили карту волонтерських центрів. Відповідно до положень доповіді Міністерства, «волонтерський центр – це інформаційний офіс, основною метою діяльності якого є координація діяльності волонтерів і організацій, яким потрібна добровільна допомога». Карта волонтерських центрів включає в себе «ресурсні центри», «денні центри», «місця зустрічі» для різних вразливих категорій, зокрема мігрантів (Socialstyrelsen., 2007, р. 11-18).

У 2002 році, у рамках пілотного проекту було засновано Волонтерське агентство (Volontärbyrå), що на сьогоднішній день виконує функцію посередника між волонтерами, організаціями і проблемними категоріями населення, які потребують допомоги. Діяльність агентства здійснюється через сайт і пошукова система знаходить відповідну задачу серед 777 організацій і 2559 місій, що зареєстровані на сайті. На сьогоднішній день, інтернет-платформа Волонтерського агентства є невід'ємною частиною шведської добровільної інфраструктури і зв'язуючим елементом державного і недержавного секторів у контексті розвитку волонтерства і безкоштовних послуг для осіб, які потребують допомоги (Volontärbyrå., 2016).

Організації, що надають послуги мігрантам є активними користувачами системи. У Швеції зареєстровано багато недержавних організацій, що надають допомогу особам, які шукають притулку, біженцям і мігрантам на різних рівнях. Серед найбільш впливових організацій є «Червоний Хрест», який має близько 200 представництв по усій Швеції і займається вирішенням питань мігрантів, незалежно від їх правового статусу. Волонтери організації опікуються питаннями надання правового статусу, житла, освіти на всіх рівнях, роботи, дозвілля, а також ведуть активну роботу у напрямі викорінення дискримінації за расовою і гендерною приналежністю мігрантів.

Шведське представництво «Карітас» є філіалом міжнародної організації і активним учасником шведської соціальної політики у галузі захисту прав мігрантів. Основною метою діяльності якого є консультування нелегальних мігрантів з проблеми правового статусу, повернення на батьківщину і надання матеріальної допомоги.

Ще одним важливим добровільним осередком, що опікується проблемами мігрантів є Шведська Церква, основною діяльністю якої є консультації з питань міграції, а також організація притулку на парафіяльному рівні (Links to Organisations..., 2016).

Шведська мережа надання притулку та груп підтримки біженців (FARR) є частиною довідкової групи ЄС з питань міграції і визнається волонтерською організацією у Швеції, що надає правову допомогу біженцям, яким відмовлено у притулку (Links to Organisations..., 2016).

Ще однією організацією, що працює у напрямі захисту прав мігрантів є Центральна організація робочих Швеції (Sveriges Arbetares centralorganisation (SAC)). Основною категорією клієнтів є нелегальні мігранти і біженці, що потребують правової допомоги на різних рівнях.

Благодійні організації «Лікарі без кордонів» (Läkare Utan Gränser) і «Розенгрєн» (Rosengrenska) опікуються наданням медичних послуг для

нелегальних мігрантів, які не мають доступу до національної системи охорони здоров'я (Links to Organisations..., 2016).

«Добровільна місія» (Sociala Missionen) є однією з найвпливовіших організацій, що спеціалізується на наданні правової, соціальної і психологічної консультацій з питань міграції. Основними напрями діяльності є возз'єднання сімей, інтеграція нових іммігрантів, добровільного повернення на батьківщину.

Питаннями гендерної рівності і захисту прав жінок-мігранток, які зазнали насильства опікується благодійна організація «Терафем» (Terrafem). У рамках функціонування організації діє гаряча лінія, консультанти якої надають допомогу на 27 мовах світу (Links to Organisations..., 2016).

На основі аналізу літератури, нами було виявлено, що окрім організацій, які опікуються проблемами мігрантів, у Швеції розроблена дієва мережа для залучення шведів у процес благодійності у контексті допомоги мігрантам і біженцям. На сайті державної служби міграції (Migrationsverket) можна знайти повний перелік організацій і громадських ініціатив, що підтримують мігрантів і біженців.

Зокрема, важливими проектами інтеграції мігрантів у шведське суспільства на засадах добровільності є «Вільна кімната для дітей-мігрантів», «Дружня Швеція» (Kompis Sverige), «Студія досліджень» (Studiefrämjandet), «Запрошення на обід» (Invitationsdepartementet) (How to help refugees..., 2015).

Висновки

Об'єктивний погляд на розвиток і функціонування благодійних (волонтерських організацій) дає змогу стверджувати, що у Швеції функціонує дієва мережа організації допомоги на різних рівнях вразливим категоріям населення, зокрема мігрантам. Діяльність благодійних (волонтерських) організацій для мігрантів у Швеції надає повний спектр послуг, що охоплює вирішення юридичних, психологічних, економічних, соціальних і медичних проблем. Відсутність законодавчого регулювання благодійної сфери не є перешкодою для розвитку волонтерства і безкоштовних послуг для осіб, які цього потребують, а наявність єдиного волонтерського агентства і підтримка влади є запорукою успішної діяльності благодійних організацій. Цікавим є також розвиток громадських благодійних ініціатив за підтримки місцевої влади і муніципалітетів, основною метою яких є залучення шведів до інтеграції мігрантів і формування в них патріотичних цінностей, шляхом організації неформальних заходів, що дають можливість дізнатися про країну, можливості, які в ній існують з перших вуст, а також встановити дружні стосунки. Досвід Швеції є цікавим і може бути використаний у напрямі модернізації благодійної сфери України.

Література

How to help refugees if you live in Sweden [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <https://www.thelocal.se/20150903/five-ways-to-help-refugees-if-you-live-in-sweden>.

Links to Organisations – Sweden. Platform for International Cooperation in Undocumented Migrants [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://picum.org/en/resources/contacts-of-organisations/links-to-organisations-sweden/>

Socialstyrelsen 1993: Frivilligt socialt arbete – Kartläggning och kunskapsöversikt, SOU 1993:82. The National Board for Health and Welfare. – 1993.

Socialstyrelsen: Frivilligcentraler i Sverige- en kartläggning. Report by the National Board for Health and Welfare. – 2007.

Van Hal, Tirza et al. Volunteering and Participation on the agenda: Survey on volunteering policies and partnerships in the European Union. CIVIQ, Utrecht. – 2004.

Volontärbyrån [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volontarbyran.org/search.php>

PECULIARITIES OF THE ORGANIZATION OF VOLUNTEER ACTIVITIES AS A MECHANISM FOR THE IMPLEMENTATION OF SWEDISH SOCIAL POLICY IN THE CONTEXT OF MIGRANT PROTECTION

A. S. Popova, *postgraduate Institute of Teacher Education and adult education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*

Abstract. *The article highlights the features of organizing volunteer activity as a mechanism for implementing Sweden's social policy in the context of protecting migrants' rights. It is established that volunteering in Sweden has a long tradition. However, formal registration of charitable initiatives in the country was initiated in 1903 by the creation of the National Association for Social Work.*

Today, there is no specific legislation in Sweden regulating the activities of charitable (volunteer) organizations; there is no official legal definition of the terms “volunteerism” and “charity (volunteer) organization”; the civil and legal status of charitable volunteer organizations and volunteers is largely dependent on current practice.

It has been found that there are special financial funds in Sweden to support the development of this sector. The main body responsible for developing volunteer infrastructure is the Ministry of Health and Welfare.

A Volunteer Agency has been set up in the country to mediate between volunteers, organizations and problem populations in need.

It has been researched that the Red Cross and Caritas are the main service providers in the context of the protection of migrants' rights.

Key words: *volunteering; social policy; migrants; protection of rights; Sweden.*